

Instructie voor het beoordelen van waterpolo- scheidsrechters

Inhoud

1.	Doel en uitgangspunten.....	3
2.	Toelichting op score-indicaties	4
3.	Beoordelingscategorieën in het formulier.....	5
3.1.	Moeilijkheidsgraad.....	5
3.2.	Beoordeling scheidsrechter ja/nee vragen	5
3.3.	Algemene waardering van de scheidsrechter.....	5
3.4.	Regels en instructies (Regels toepassing score).....	6
3.4.1.	Gewone fouten	6
3.4.2.	Uitsluitingsfouten	6
3.4.3.	Strafworp-fouten	6
3.4.4.	Contrafouten.....	7
3.5.	Wedstrijdcontrole	7
3.6.	Techniek van de scheidsrechter	7
3.7.	Uitstraling en opvolging instructies	8
3.8.	Technische fouten	8
3.9.	Algemene indruk	9
3.10.	Aanbeveling voor toekomstige aanstellingen.....	9
4.	Checklist Beoordeling Waterpoloscheidsrechter	10

1. Doel en uitgangspunten

Het doel van de evaluatie is om een objectief beeld te krijgen van het functioneren van de scheidsrechter en hiermee diens ontwikkeling te ondersteunen.

Het nieuwe evaluatieformulier is opgebouwd uit verschillende beoordelingscategorieën met cijfers (4–10), gewogen scores en enkele ja/nee-vragen.

Uitgangspunt bij beoordeling:

- Startpunt is goed (8) per onderdeel.
- Pluspunten: 8 of hoger.
- Verbeterpunten: 6 of lager.
- Beoordeel elk punt afzonderlijk en kritisch, maar hou de nabespreking kort als de scheidsrechter direct weer moet fluiten.

Binnen de Waterpolo Official Commissie is afgesproken dat landelijk het LEN formulier gebruikt zal worden voor vastlegging van beoordelingen. Het uitvoeren van een beoordeling behelst het gebruik van het standaardformulier en doorloopt een aantal stappen.

Standaard LEN-formulier: De volgende onderwerpen zijn hier onderdeel van.

- Positie, spelinzicht, regeltoepassing, communicatie, houding, uitstraling.
- Eenduidige score per onderdeel (4-10) met toelichting.
- Uitgangspunt bij ieder onderdeel is een score van 8.

Beoordelingstraject: Wat zijn de onderdelen van het beoordelingsproces.

1. **Voorbereiding:** signaleringscheck, eerdere beoordelingen.
2. **Observatie:** volledige wedstrijd (indien mogelijk).
3. **Feedbackgesprek:** max. 15 min, ontwikkelgericht.
4. **Digitale rapportage:** binnen 5 werkdagen ingediend.

2. Toelichting op score-indicaties

- **10 – Uitmuntend:** Uitzonderlijke prestatie onder druk, foutloos gefloten.
- **9 – Zeer goed:** Volledige controle, uitstekend optreden.
- **8 – Goed:** Voldoet volledig aan het gewenste niveau; normale controle en optreden.
- **6 – Voldoende:** Acceptabel, maar duidelijke verbeterpunten.
- **5 – Onvoldoende:** Prestaties blijven onder het gewenste niveau.
- **4 – Slecht:** Wedstrijd niet onder controle door gebrek aan kennis, kunde of vaardigheden.

Niet van toepassing: Wanneer een onderdeel niet voorkomt in de wedstrijd, score 8 aanhouden.

Nb. Een ander cijfer dan hierboven genoemd wordt dus niet gegeven! Decimalen zijn toegestaan. Probeer wel voor het gemak dit te beperken tot ½ cijfers; ander onderscheid met tienden is arbitrair.

3. Beoordelingscategorieën in het formulier

3.1. Moeilijkheidsgraad

In waterpolo wordt de moeilijkheidsgraad van een wedstrijd vaak bepaald door de sterkte van de ploegen, de fysieke en mentale belasting en de omstandigheden rond de wedstrijd. Hier is een onderscheid dat kan dienen als leidraad voor de bepaling van de moeilijkheidsgraad van de beoordeelde wedstrijd.

Niveau	Ploegen	Kenmerken	Gevoel / Beleving
Heel eenvoudig	Veel niveauverschil / jonger)	Groot niveauverschil, weinig weerstand, makkelijk scoren, veel ruimte	Lijkt meer op training, plezierig en ontspannen
Eenvoudig	Verschil is wel te zien	Overwicht van één ploeg, af en toe gevaar van tegenstander	Opletten maar winst is vrijwel zeker voor één ploeg
Normaal	Gelijkwaardig	Spanning tot het einde, enig fysiek spel, beide ploegen scoren	Echt duel, spannend en enige uitdagingen
Moeilijk	Gelijkwaardig, maar fysiek zwaarder	Hoge intensiteit, fouten worden afgestraft, veel fysieke duels	Opletten, focus blijven behouden, scherp blijven, in beweging blijven
Heel moeilijk	Topploeg/ervaren, (zeer) fysiek, snel, zeer actief	Constante druk, veel fysieke belasting, uitsluitingen, tempo ligt erg hoog	Overleven, zeer alert blijven, geen enkel moment verslappen, veel verschillende situaties en acties

3.2. Beoordeling scheidsrechter ja/nee vragen

- **Gepaste autoriteit:** Gezag zonder autoritair.
- **Houding voor/na wedstrijd:** Professioneel, ook buiten fluitmomenten.
- **Wedstrijd aanvoelen:** Juist gebruik voordeelregel. Het handelen van de scheidsrechter is passend bij deze wedstrijd.
- **Klaar voor moeilijkere wedstrijden:** Inschatting door beoordelaar.

3.3. Algemene waardering van de scheidsrechter

Dit is de overkoepelende indruk van het optreden gedurende de hele wedstrijd.

Waarop letten:

- Heeft de scheidsrechter de wedstrijd in zijn geheel goed geleid?
- Is er balans tussen spelinzicht, regels, techniek en communicatie?
- Past hij/zij de KNZB-instructies consequent toe?
- Is er sprake van rust, overzicht en controle, ook bij spanning?

Indicatie hoge score (8–10):

- Consistente lijn van begin tot eind.
- Evenwichtige en gezaghebbende uitstraling.
- Neemt logische beslissingen die aansluiten bij spelsituaties.

Indicatie lage score (5 of lager):

- Wisselende of tegenstrijdige beslissingen.
- Gebrek aan controle over wedstrijd of teams.
- Onzeker optreden, veel onnodige discussies.

3.4. Regels en instructies (Regels toepassing score)

Deze score is opgebouwd uit vier subonderdelen: gewone fouten, uitsluitingsfouten, strafworp-fouten en contrafouten.

3.4.1. Gewone fouten

- Fluit de scheidsrechter correct voor overtredingen volgens spelregels?
- Gebruikt hij/zij duidelijke signalen?

Veelgemaakte fouten:

- Te laat fluiten, waardoor spel onnodig hard wordt.
- Overtredingen negeren of onjuist beoordelen.

3.4.2. Uitsluitingsfouten

- Worden deze correct toegepast (U18, UMV, etc.)?
- Past de scheidsrechter voordeel toe als dat kan, en alsnog uitsluiting als voordeel wegvalt?

Veelgemaakte fouten:

- Uitsluiting geven waar gewone fout volstaat of andersom.
- Niet uitsluiten bij hinderlijke overtreding in scoringskans.

3.4.3. Strafworp-fouten

- Correcte toepassing bij duidelijke scoringskans of zware overtreding.
- Juist positioneren bij toekenning.

Veelgemaakte fouten:

- Strafworp geven zonder dat het spel daar aanleiding toe geeft.
- Strafworp onthouden bij duidelijke overtreding in scoringskans.

3.4.4. Contrafouten

- Consequent en herkenbaar fluiten, vooral bij 2-meter en bij duwen/trekken in aanval.

Veelgemaakte fouten:

- Onterecht contrafout fluiten bij duel om bal.
- Contrafout niet fluiten bij duidelijke overtreding.

Hoge score:

Consequent, correct, vlot.

Lage score:

Onlogisch, inconsistent, vaak protesten.

3.5. Wedstrijdcontrole

Bestaat uit controle over spelers in het water, spelersbank/coaches en algemene controle.

Observatiepunten:

- Grijpt de scheidsrechter tijdig in bij opstootjes?
- Houdt hij/zij controle over speltempo en sfeer?
- Treedt hij/zij corrigerend op richting coaches en wisselers?

Hoge score:

- Scheidsrechter anticipeert op escalaties.
- Communiceert duidelijk, behoudt rust.

Lage score:

- Laat situaties escaleren.
- Wordt beïnvloed door spelers of coaches.

3.6. Techniek van de scheidsrechter

- Signalen gewone fouten: Armbewegingen duidelijk en conform KNZB-protocol.
- Signalen uitsluiting/strafworp: Richting jurytafel, zonder twijfel.
- Samenwerking collega: Steunen, afstemmen, corrigeren indien nodig.
- Positie kiezen: Juiste kijkhoek bij cruciale momenten, in beweging blijven.

Veelgemaakte fouten:

- Te statisch fluiten; missen van overtredingen door verkeerde positie.
- Te dicht bij of midden in het spel lopen, waardoor zicht ontbreekt.
- Niet doorlopen naar de 2-meter of achterlijn bij het goed beoordelen aanval of schot op doel.

Hoge score:

- Altijd optimale positie.
- Signalen strak, herkenbaar.

Lage score:

- Regelmatig verkeerde positie.
- Signalen onduidelijk of slordig.

3.7. Uitstraling en opvolging instructies

Stiptheid:

- Minimaal 30 min voor aanvang aanwezig.
- Start klaar voor wedstrijd volgens ontvangstprotocol.
- Uitgangspunt = 10.
- Is ca. 20 minuten voor de wedstrijd startklaar = 6.
- Is minder dan 10 minuten voor de wedstrijd startklaar, dan een 4.
- Uitzondering: scheidsrechter heeft voorafgaand aan de wedstrijd zelf gespeeld.

Kleding en protocol:

- KNZB-officialkleding volledig en correct.
- Witte polo, lange witte broek, (witte riem,) schoenen en sokken.
- Voldoet volledig: Uitmuntend (10)
- Bij één enkele of paar mindere, maar niet storende afwijkingen: voldoende (6).
- Bij meer of echt storende afwijkingen die het aanzien van de scheidsrechter zeer negatief beïnvloeden: slecht (4).
- Andere scores zijn niet mogelijk.

Controle over teams:

- Volwassen en zelfverzekerd.
- Blijft kalm bij protesten en emoties.

Hoge score:

Professionele uitstraling, direct vertrouwen.

Lage score:

Onverzorgd, te losjes, onzeker of juist te autoritair.

3.8. Technische fouten

Worden apart geregistreerd en leiden tot puntenaftrek.

Dit bestaat uit drie onderdelen: technische fouten MET impact op de uitslag van de wedstrijd, technische fouten die impact hebben gehad op een DOELPUNT en technische fouten die geen impact hebben gehad op een doelpunt.

Als een technische fout wordt geconstateerd moet deze in de juiste categorie worden ingedeeld.

Voorbeelden:

- Onterecht toegestaan doelpunt na regelbreuk.
- Doelpunt niet toestaan door onjuiste toepassing regels.

- Verkeerd of te vroeg teruggekomen speler niet bestraffen
- Verkeerd aantal spelers toestaan.
- Time-out toekennen zonder balbezit.
- Strafworpen verkeerd uitvoeren.

Hoge score:

Versie: 1.2 september 2025 **Lage score:**

Fouten die direct invloed hebben op uitslag, of scores beïnvloeden of verhinderen.

3.9. Algemene indruk

- **Wedstrijdschrijving:** Kort, feitelijk, inclusief moeilijkheidsgraad.
- **Pluspunten:** Krachtige, concrete voorbeelden.
- **Verbeterpunten:** Gericht en uitvoerbaar.
- **Leiderschapsstijl:** Eén of twee kernwoorden (bijv. coachend, streng, dominant, begeleidend, sturend, afwachtend, terughoudend).

3.10. Aanbeveling voor toekomstige aanstellingen

Wat denk jij als beoordelaar; is dit een passend niveau of zijn wellicht wedstrijden op een hoger óf lager niveau beter passend. Dit is JOUW mening als beoordelaar.

4. Checklist Beoordeling Waterpoloscheidsrechter

Categorie	Te observeren punten	Do's & Don'ts	Score-indicatie
Ja/nee-vragen	Gezag, vooruitgang, houding, spelinzicht, moeilijkere wedstrijden	Do: Duidelijke ja- of nee-beoordeling met motivatie. Don't: Ononderbouwd invullen.	Ja: Gedrag aanwezig/positief. Nee: Ontbreekt of negatief.
Algemene waardering	Geheel van optreden: spelinzicht, regels, techniek, communicatie, uitstraling	Do: Rust, consistentie, controle. Don't: Wisselende lijn, discussies uitlokken.	Hoog (8–10): Duidelijke, consequente wedstrijdleiding. Gemiddeld (6–7): Wisselende momenten, maar overwegend goed. Laag (≤5): Geen controle, twijfelachtig fluiten.
Regels & instructies – Gewone fouten	Overtredingen correct gefloten	Do: Vlot, duidelijk, volgens regels. Don't: Te laat of onjuist fluiten.	Hoog: Geen gemiste overtredingen. Gemiddeld: Enkele twijfelgevallen. Laag: Regelmatig verkeerd of niet fluiten.
Regels & instructies – Uitsluitingsfouten	Correcte strafsoort bij zware overtredingen	Do: Voordeelregel toepassen, juiste uitsluiting. Don't: Onnodige of ontbrekende uitsluitingen.	Hoog: Consequent juiste beslissing. Gemiddeld: 1–2 fouten. Laag: Meerdere verkeerde beslissingen.
Regels & instructies – Strafworp-fouten	Juist toekennen bij scoringskans	Do: Correcte positie, helder signaal. Don't: Onterecht geven of onthouden.	Hoog: 100% correct. Gemiddeld: 1 fout. Laag: Meerdere fouten.
Regels & instructies – Contrafouten	Juist toepassen bij aanvallende overtredingen	Do: Consequent, herkenbaar. Don't: Onlogisch of inconsequent.	Hoog: Logisch en consequent. Gemiddeld: Soms inconsistent. Laag: Veel protesten door verkeerde calls.
Wedstrijdcontrole – In het water	Beheersing van spel, escalaties voorkomen	Do: Anticiperen, corrigeren, kalm blijven. Don't: Escalaties laten ontstaan.	Hoog: Volledige controle. Gemiddeld: Kleine incidenten. Laag: Regelmatig chaos.
Wedstrijdcontrole – Bank & coaches	Houding tegenover teamofficials	Do: Professioneel, direct, correct. Don't: Laten belemmeren of provoceren.	Hoog: Coaches respecteren beslissingen. Gemiddeld: Af en toe discussie. Laag: Meerdere confrontaties.
Wedstrijdcontrole – Algemeen	Overzicht, tempo, sfeer	Do: Wedstrijd in hand houden. Don't: Spel laten ontsporen.	Hoog: Rustige en ordelijke wedstrijd. Gemiddeld: Enkele hectische momenten. Laag: Chaotisch verloop.

Categorie	Te observeren punten	Do's & Don'ts	Score-indicatie
Techniek – Signalen gewone fouten	Helderheid en juistheid van armbewegingen	Do: Strak, volgens protocol. Don't: Slordig, onduidelijk.	Hoog: Altijd correct en zichtbaar. Gemiddeld: Soms te kort of onduidelijk. Laag: Regelmatig onherkenbaar.
Techniek – Signalen uitsluiting/strafworp	Richting jurytafel, conform protocol	Do: Rustig en duidelijk. Don't: Onzekere gebaren.	Hoog: Altijd correct. Gemiddeld: 1 slordigheid. Laag: Meerdere fouten.
Techniek – Samenwerking collega	Afstemming, steun, overleg	Do: Steunen, korte afstemming. Don't: Te vaak spel stilleggen.	Hoog: Sterk teamwerk. Gemiddeld: Enkele misverstanden. Laag: Regelmatig onenigheid.
Techniek – Positie kiezen	Juiste kijkhoek, voldoende bewegen, juiste plek	Do: Altijd optimaal zicht. Don't: Te ver weg of middenin spel.	Hoog: Altijd op juiste plaats. Gemiddeld: Soms niet optimaal. Laag: Regelmatig verkeerde positie.
Uitstraling – Stiptheid	Aanwezigheid conform protocol	Do: Min. 30 min voor start. Don't: Te laat.	Hoog: Op tijd en voorbereid. Laag: Te laat of onvoorbereid.
Uitstraling – Kleding & protocol	Complete KNZB-outfit	Do: Witte polo, broek, schoenen, sokken. Don't: Afwijkende kleuren.	Hoog: Volledig correct. Gemiddeld: iets niet in orde. Laag: Afwijkend, slordig.
Uitstraling – Controle over teams	Zelfverzekerd, kalm, respectvol	Do: Rust uitstralen, weerstand hanteren. Don't: Onzeker of te streng.	Hoog: Respect en gezag. Gemiddeld: Af en toe onzeker. Laag: Geen respect vanuit teams.
Technische fouten	Overtredingen van spelregels met direct gevolg voor score	Do: Correct corrigeren bij fouten. Don't: Door laten spelen bij fout.	Hoog: Geen technische fouten. Gemiddeld: Fout zonder score-impact. Laag: Fout met score-impact.